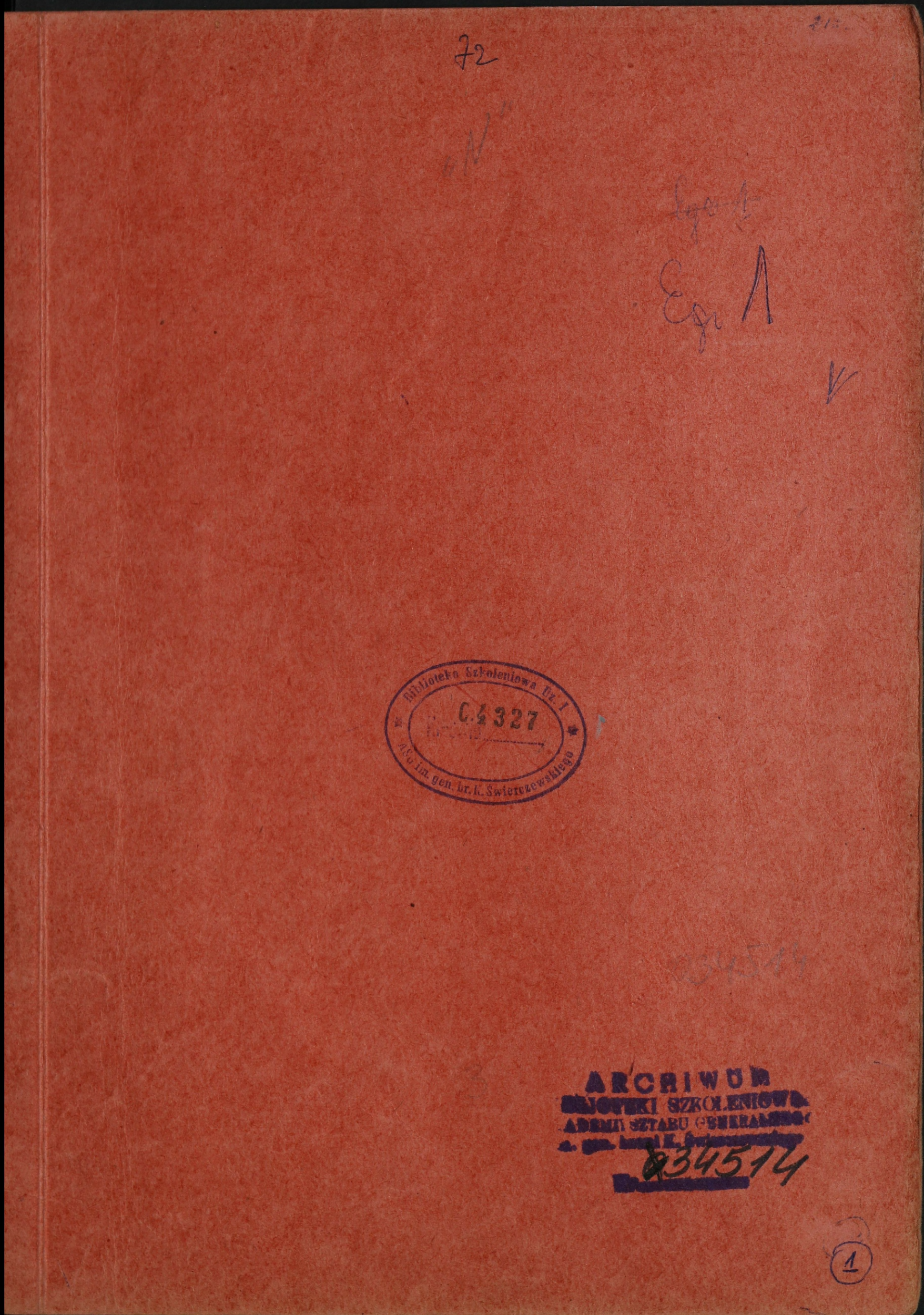

72

212

6N

Ego 1

Ego A

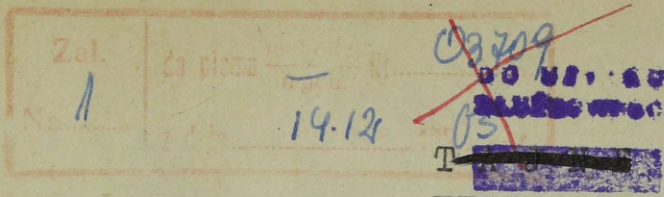
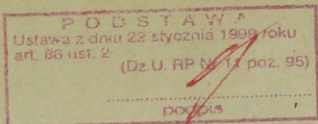
V

34514

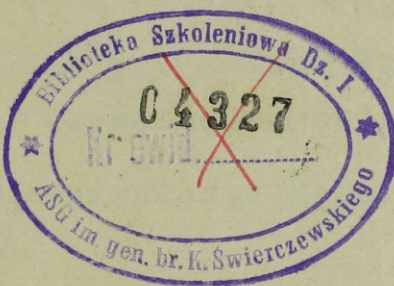
ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOŁENIOWEJ
ARMII SETABU GENERALNEGO
na im. gen. br. K. Swierczewskiego
34514

1

Egz.Nr. 1....

Płk dypl. Wacław MRUGAJSKI

ORGANIZACJA ROZPOZNANIA PRZECIWDYWERSYJNEGO
I SPECJALNEGO NA OBSZARZE WOJEWÓDZTWA

=

W a r s z a w a , g r u d z i e Ń - 1 9 6 3 r .

T R E Ś Ć - W Y K Ł A D U :

- I Rola, znaczenie i cel rozpoznania przeciwdywersyjnego.
- II. Cechy specyficzne rozpoznania przeciwdywersyjnego i rozpoznania specjalnego.
- III Podstawowe zadania rozpoznania przeciwdywersyjnego i rozpoznania specjalnego.
- IV Zasadnicze źródła oraz siły i środki rozpoznania przeciwdywersyjnego.
- V Organizacja rozpoznania przeciwdywersyjnego w województwie:
 - a/ Rola Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w organizacji rozpoznania przeciwdywersyjnego.
 - b/ Ocena stanu zagrożenia dywersyjnego obszaru województwa.
 - c/ Podział rejonów rozpoznania przeciwdywersyjnego w województwie.
 - d/ Organizacja rozpoznania przeciwdywersyjnego w rejonach działań wojsk OTK.
- VI Niektóre zagadnienia prowadzenia rozpoznania przeciwdywersyjnego:
 - a/ Podstawowe zasady prowadzenia rozpoznania wojskowego.
 - b/ Współdziałanie rozpoznania wojskowego z organami rozpoznania specjalnego.

I. ROLA I ZNACZENIE ROZPOZNANIA PRZECIWDYWERSYJNEGO

Rozległe obszary zaplecza są atrakcyjnym terenem działania współczesnych sił dywersyjnych nieprzyjaciela, rozumiejąc tu także dywersyjne desanty. Rozśrodkowanie obiektów przypuszczalnej dywersji, znacznie słabsze niż w strefie bojowej przeciętne nasycenie terenu siłami wojsk OTK stwarzają już same przez się poważne możliwości dla działań dywersyjnych. Taktyka tych ostatnich, polegająca na ciągłym nękaniu całych połaci kraju, atakowaniu obiektów i wojsk z zaskoczenia, uchyleniu się od walki, znikaniu i niejako "wsiąkaniu" w duże przestrzenie - wymaga specyficznych sił i środków, specyficznej taktyki przeciwdziałania, której skuteczność jest do tego stopnia uwarunkowana działalnością rozpoznawczą, że bez przesady sama taktyka przeciwdywersyjna nosincechy taktyki rozpoznawczej. Rzeczą główną jest bowiem rozpoznanie, umiejscowienie przeciwnika - bo o ile to nastąpi - to jego likwidacja /jakkolwiek wcale nie łatwa/ - jest z reguły przesądzona - jeżeli nie nastąpiło to już odrazu, w toku samego rozpoznania.

Doświadczenia lat walki z kontrrewolucyjnym podziemiem zbrojnym w naszym kraju dają niezliczoną ilość dowodów tego, że skuteczne prowadzenie wówczas operacji przeciwko bandom i grupom terrorystycznym uwarunkowane było zawsze doskonale zorganizowanym i sprawnie funkcjonującym rozpoznaniem. Brak jego natomiast lub zła organizacja bardzo poważnie ważyły na sytuacji w terenie, opóźniały uruchomienie w porę właściwych i skutecznych działań, komplikowały położenie, wpływały na nieprawidłowe i niecelowe użycie sił przeciwdywersyjnych, wadliwe planowanie i w ostatecznym efekcie przedłużały operacje na całe miesiące, osłabiając ich dynamikę i skuteczność.

Rozpoznanie w działaniach przeciwdywersyjnych spełniać będzie zawsze doniosłą - podstawową i zasadniczą rolę. Nie można sobie wyobrazić kierowania tymi działaniami bez wiadomości o nieprzyjacielu, bez dobrej znajomości rejonu działań, jego warunków i specyficznych właściwości. Niesposób jest zorganizować i zaplanować bez tego żadnych skutecznych działań przeciwdywersyjnych przeciwko rozproszonemu, przebiegłemu, ruchliwemu, trudnouchwytnemu i agresywnemu przeciwnikowi.

Skuteczność rozpoznania przeciwdywersyjnego jest przytym odwrotnie proporcjonalna do sił użytych dla działań przeciwdywersyjnych. Im lepsza organizacja i rezultaty rozpoznania - tym mniejsze potrzeby sił dla likwidacji przeciwnika. Słabość rozpoznania pociągała za sobą zawsze w okresie walk z reakcyjnym podziemiem zbrojnym konieczność użycia nawet kilkudziesięciokrotnej /o ile nie większej/ przewagi wojsk KBW nad przeciwnikiem - i "wydeptywania" wiadomości o nim z terenu, aby w ten sposób osiągnąć możliwość wejścia z nim w styczność.

Na odwrót - dobra organizacja rozpoznania pozwalała zawsze na szybkie wejście do działań sił przeciwdywersyjnych, na wyprzedzanie nieprzyjaciela w działaniu, na ograniczanie jego swobody i udaremnianie jego zamiarów.

Dobre rozpoznanie nie dopuści do rozszerzania się i potęgowania dywersji - a w warunkach współczesnej wojny zdoła zapobiec i nie dopuścić do otwarcia przez nieprzyjaciela wewnętrznego frontu zagrożenia obszaru kraju lub strefy komunikacji wojennych albo przynajmniej odegra w tych przedsięwzięciach doniosłą rolę.

Rozpoznanie przeciwdywersyjne jest więc najogólniej rzecz biorąc - specyficznym rodzajem rozpoznania prowadzonym w interesach lądowej obrony terytorium kraju. Użycie bowiem sił militarnych /i paramilitarnych/ dla realizacji przedsięwzięć tej obrony zarówno w zakresie zadań ochronno-obronnych /ochrona komunikacji, rejonów, obiektów/ jak też i w zakresie zwalczania sił zbrojnych nieprzyjaciela na obszarze kraju /grupy specjalnego przeznaczenia, zbrojne bandy terrorystyczne, desanty dywersyjne/ - musi opierać się na właściwej ocenie sił, możliwości i warunków działań nieprzyjaciela - tymbardziej, że jego zamiary i przedsięwzięcia dywersyjne nierzadko będzie on starał się maskować, będzie usiłował wprowadzać w błąd działaniami pozornymi, odwracać uwagę od głównych przedmiotów swego zainteresowania. Rozpoznanie przeciwdywersyjne ma właśnie na celu dostarczenie organom dowodzenia wojsk OTK zawsze aktualnych, sprawdzonych i wyczerpujących materiałów, umożliwiającą prawidłową ocenę sił, możliwości, zamiarów i warunków działań nieprzyjacielskich sił zbrojnych na obszarze kraju.

II. CECHY SPECYFICZNE ROZPOZNANIA PRZECIWDYWERSYJNEGO I ROZPOZNANIA SPECJALNEGO.

Rozpatrując problematykę rozpoznania przeciwdywersyjnego musimy oderwać się od niektórych utartych pojęć rozpoznania ogólnowojskowego. Nie oznacza to bynajmniej, że pewne kardynalne zasady organizacji i prowadzenia rozpoznania ulegają tu jakimś zmianom lub są podważane. Jednakże odmienność pewnych pojęć, swoiste cechy rozpoznania przeciwdywersyjnego, warunki jego organizacji i prowadzenia wymagają traktowania go jako specyficznego rodzaju rozpoznania, posiadającego pewne odrębne właściwości, wynikające ze specyficznej taktyki nieprzyjaciela, specyficznych warunków prowadzenia działań przeciwdywersyjnych oraz ze specyficznych cech sił i środków rozpoznania przeciwdywersyjnego. O ile bowiem rozpoznanie ogólnowojskowe prowadzone jest z reguły w warunkach bezpośredniej lub przynajmniej bliskiej styczności z nieprzyjacielem - o tyle rozpoznanie przeciwdywersyjne prowadzone jest z reguły bez tej styczności - i właśnie najwięcej jest jednym z zasadniczych celów rozpoznania. Jeżeli rozpoznanie ogólnowojskowe jest przedsięwzięciem, mającym na widoku zdobycie wiadomości o nieprzyjacielu dla zorganizowania przeciwko niemu odpowiednich działań bojowych - to rozpoznanie przeciwdywersyjne jest przedsięwzięciem, w którym z reguły zdobycie wiadomości o nieprzyjacielu pociąga za sobą, bez żadnej przerwy - działania w celu likwidacji nieprzyjaciela i to zazwyczaj tymi właśnie siłami, które prowadzą rozpoznanie. Jeżeli wreszcie w rozpoznaniu ogólnowojskowym rozpoznanie agencyjne jest środkiem wyższych dowództw operacyjnych i jego działalność jest w pośredni tylko sposób związana z rozpoznaniem wojskowym - to w rozpoznaniu przeciwdywersyjnym stanowi ono /jako t.zw. rozpoznanie specjalne/ podstawowy środek rozpoznania przede wszystkim na terytorialnych szczeblach dowodzenia OTK i z rozpoznaniem prowadzonym przez wojska przeciwdywersyjne na bezpośredni i ścisły związek.

Oto kilka najważniejszych cech specyficznych rozpoznania przeciwdywersyjnego, odróżniających je od rozpoznania ogólnowojskowego. Nie od rzeczy będzie jeszcze dodać, że:

- 1/ Rozpoznanie przeciwdywersyjne nie jest samodzielnym rodzajem rozpoznania i nigdy samodzielnie, bez powiązania z roz-

poznaniem specjalnym nie występuje. Byłoby wtedy zresztą mało skuteczne. Jego przedsięwzięcia mogą pomyślnie przebiegać i być realizowane tylko w oparciu o rozpoznanie specjalne, obejmujące całe obszary kraju i docierające do najbardziej odosobnionych rejonów, punktów, środowisk, a nawet osób - i umożliwiające szybkie wykrywanie i identyfikowanie dywersantów w wypadku ich pojawienia się w dowolnym punkcie.

- 2/ Rozpoznanie przeciwdywersyjne zaczyna funkcjonować na bazie rozpoznania specjalnego z chwilą zaistnienia potencjalnego choćby zagrożenia dywersyjnego w jakimkolwiek rejonie. A ponieważ przesłanki takiego zagrożenia mogą w tej lub innej postaci pojawić się w każdym okresie zagrożenia wojennego i dadzą się przewidzieć nawet w okresie pokojowym - to jedną z ważnych cech specyficznych rozpoznania przeciwdywersyjnego jest to, że musi ono w swojej organizacji, strukturalnych rozwiązaniach i przygotowaniach zachować bezwzględnie ciągłość od czasu pokojowego poprzez okresy zagrożenia wojennego - aż do okresu wojny. Tylko w tych warunkach system rozpoznania przeciwdywersyjnego na obszarze kraju będzie mógł pomyślnie wykonywać swoje zadania.
- 3/ Jest wreszcie dość istotną cechą specyficzną rozpoznania przeciwdywersyjnego i to, że operuje ono z reguły na terenach oddawna dobrze znanych, w oparciu o rozpoznane zawczasu warunki działań - co nie zawsze ma miejsce w rozpoznaniu ogólnowojskowym. Przypuszczalne rejony bazowania dywersji, prawdopodobne obiekty jej działania mogą być tu zawczasu przewidziane a rozpoznanie przeciwdywersyjne i specjalne może być w takich rejonach zorganizowane i przygotowane w sposób wykluczający możliwość swobodnego działania nieprzyjaciela w wypadku jego pojawienia się.

III. PODSTAWOWE ZADANIA ROZPOZNANIA PRZECIWDYWERSYJNEGO I ROZPOZNANIA SPECJALNEGO.

Wynika zatem z powyższego, że powiązanie rozpoznania przeciwdywersyjnego z rozpoznaniem specjalnym jest bardzo ścisłe. Co więcej - rozpoznanie przeciwdywersyjne, jego organizacja i skuteczność

jego przedsięwzięć są wprost uzależnione od funkcjonowania rozpoznania specjalnego. To ostatnie bowiem obejmuje całokształt działalności wszystkich organów wewnętrznego bezpieczeństwa Państwa /milicja, służba bezpieczeństwa, kontrwywiad/, które prowadzą na obszarze całego kraju rozpoznanie w celu wykrycia na czas każdego przejawu zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego, t.j. tych właśnie przesłanek, które w określonych warunkach mogą stworzyć zagrożenie dywersyjne wewnątrz kraju i przygotować warunki dla prowadzenia dywersji. Rozpoznanie prowadzone w tym kierunku ma kapitalne znaczenie dla wewnętrznej obronności Państwa gdyż realizuje niezwykle ważne zadanie zapobiegania dywersji nieprzyjaciela we wszystkich jej formach i przejawach oraz stwarzania najbardziej sprzyjających warunków dla szybkiego likwidowania każdego przejawu zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego kraju.

Rozpoznanie przeciwdywersyjne prowadzone jest na określonych obszarach w oparciu o ogólny, stale funkcjonujący system rozpoznania specjalnego. Jest ono jednym z zasadniczych środków zwalczania dywersji i sił zbrojnych nieprzyjaciela na obszarze kraju.

Takie są główne zadania rozpoznania przeciwdywersyjnego i specjalnego w obronie lądowej terytorium kraju i w zakresie przedsięwzięć przeciwdywersyjnych w szczególności. Stąd też przedmiotem rozpoznania będą:

- a/ dla rozpoznania specjalnego - wszystko to, co stanowi zagrożenie wewnętrznego bezpieczeństwa i porządku publicznego w kraju - od najdrobniejszych, pospolitych naruszeń prawa przez obywateli - aż do działań nieprzyjacielskich dywersyjnych sił zbrojnych na obszarze kraju włącznie;
- b/ dla rozpoznania przeciwdywersyjnego - wszystko to, co stanowi zagrożenie zbrojne bezpieczeństwa wewnętrznego Państwa - a w szczególności:
 - grupy specjalnego przeznaczenia i desanty dywersyjne nieprzyjaciela, ich siła, skład, organizacja, uzbrojenie i wyposażenie;
 - zbrojne bandy i grupy terrorystyczne miejscowego pochodzenia - ich siła, skład, organizacja, uzbrojenie, przywódcy;

- system powiązań grup dywersyjnych i desantów nieprzyjaciela z miejscowym podziemiem;
- przypuszczalne zadania i zamiary nieprzyjaciela oraz przesłanki ich realności;
- taktyka działań nieprzyjaciela i terenowy zasięg oddziaływania poszczególnych jego zgrupowań;
- system dowodzenia, łączności, wywiadu i zaopatrywania nieprzyjaciela;
- rejony prawdopodobnego bazowania i zrzutowiska, punkty kontaktowe, punkty zaopatrzeniowe, trasy przemarszów;
- obiekty prawdopodobnego zainteresowania dywersantów oraz rejony przyległe do tych obiektów i podejścia do nich.

IV. ZASADNICZE ŹRÓDŁA ORAZ SIŁY I ŚRODKI ROZPOZNANIA PRZECIWDYWERSYJNEGO.

Podstawowym i niezawodnym źródłem wiadomości do rozpoznania przeciwdywersyjnego jest ludność cywilna. Dywersanci nigdy nie będą w stanie działań w sposób niedostrzegalny dla miejscowej ludności, nie będą mogli nigdy ujść jej uwagi. Dlatego wszelka działalność rozpoznawcza prowadzona w celu zapobiegania i zwalczania dywersji musi być oparta na współpracy ludności. Niema żadnego innego rozwiązania - mimo nawet istnienia bardzo doskonałych technicznych środków rozpoznania. Technika bowiem spełniać tu może tylko pomocniczą, uzupełniającą rolę. Podstawą natomiast jest - sprawnie działająca, aktywna, masowa i powszechna sieć rozpoznawczo-informacyjna w każdym zakątku powiatu i województwa, dozoruująca każde miejsce, w którym może pojawić się uzbrojony dywersant, szybko rozpoznająca i umiejscawiająca zagrożenie oraz sprawnie przekazująca zdobyte wiadomości.

Rozpoznanie specjalne z racji swojej uniwersalności jest niewątpliwie predystynowane do odegrania zasadniczej roli w rozpoznaniu przeciwdywersyjnym, jako jego podstawowe źródło. Organom dowodzenia i wojskom OTK wystarczy tylko dowiązać się do istniejącej terenowej sieci powiadamiania w rozpoznaniu specjalnym, nawiązać z nim bezpośrednie współdziałanie na odpowiednich szczeblach - aby wszystkie wiadomości dotyczące zagrożenia dywersyj-

nego z całych interesujących wojska OTK obszarów były dostarczane organom dowodzenia poszczególnych szczebli - od kompanii począwszy. Ma to decydujące znaczenie zwłaszcza w początkowych okresach działań wojsk OTK, które pozbawione od początku dopływu wiadomości z rozpoznania specjalnego musiałyby rozpoczynać działania "pomacku".

Jednak rozpoznanie przeciwdywersyjne nie poprzestaje tylko na wykorzystywaniu terenowej sieci powiadamiania rozpoznania specjalnego. Włącza ono szereg własnych środków, dających jej drugie, własne źródło rozpoznania, ściśle współpracujące z rozpoznaniem specjalnym. uzupełniające i wzmacniające jego wysiłki środkami dysponowanymi przez wojska OTK. Jest to rozpoznanie wojskowe, na które składa się:

- działalność rozpoznawcza wojsk OTK w toku wykonywania zadań bojowych /obserwacja, podsłuch, wywiad z ludnością, przesłuchiwanie ujętych dywersantów i inne, znane sposoby ogólnowojskowego rozpoznania/;
- działalność jednostek rozpoznawczych wojsk OTK /batalionów, kompanii/ - w specjalnie wydzielonych rejonach, prowadzona specyficznymi metodami tych jednostek /wypady, zasadzki, przenikanie agentów do grup dywersyjnych, system obserwacji i patrolowania podejrzanych rejonów, wysyłanie do wnętrza rejonu kontrolowanego przez dywersantów - specjalnych grup "rozpoznawczo-kontrdywersyjnych" i tp./;
- rozpoznanie lotnicze prowadzone przez samoloty i śmigłowce wojsk OTK w rejonach działań;
- rozpoznanie technicznymi środkami łączności /radionamierzanie, podsłuch/;

Wymienionymi wyżej środkami organizowane jest bezpośrednie rozpoznanie przeciwdywersyjne, w oparciu o funkcjonujący w terenie system rozpoznania specjalnego. Środki te uzupełniają i wzmacniają rozpoznanie specjalne w tych rejonach, które stanowią zasadnicze obiekty zainteresowania dowództw i sztabów organizujących zwalczanie dywersji.

Trzecim ważnym źródłem wiadomości jest działalność organów i służb rozpoznawczych pozostających w gestii Sztabu Generalnego

i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych - obserwujących przedsięwzięcia potencjalnego lub rzeczywistego nieprzyjaciela w zakresie wojny niekonwencjonalnej, badających jego zamiary użycia sił i środków dywersyjnych w odniesieniu do obszaru krajowego w różnych okresach zagrożenia wojennego i wojny. Wiadomości z tego źródła służą oczywiście celom planowania operacyjnego w odpowiedniej skali - jednak z pewnością cały szereg z nich będzie uzupełniał całokształt informacji o zagrożeniu dywersyjnym poszczególnych obszarów województw.

Wreszcie jak w każdym innym systemie rozpoznania - wymiana informacji z sąsiadami, współdziałającymi formacjami i organami /np. WOP, jednostki Sił Zbrojnych na obszarze kraju, wojska OPK i in./, stanowić będą ^{Czwarte} trzecie podstawowe źródło wiadomości rozpoznania przeciwdywersyjnego.

V. ORGANIZACJA ROZPOZNANIA PRZECIWDYWERSYJNEGO W WOJEWÓDZTWIE

Rozpoznanie przeciwdywersyjne organizowane jest staraniem dowództw i sztabów prowadzących zwalczanie dywersji nieprzyjaciela w ścisłym współdziałaniu z organami kierującymi terenową siecią rozpoznania specjalnego.

Nie jest ono przedsięwzięciem prowadzonym permanentnie i na całym obszarze województwa, jak to ma miejsce z rozpoznaniem specjalnym. Mając bowiem na celu jedynie zadania militarnego charakteru związane z przedsięwzięciami lądowej OTK - rozpoznanie przeciwdywersyjne będzie uruchomione wtedy, gdy będą przystępowały do działań wojska OTK - bądź to dla wykonania zadań ochronno-obronnego charakteru bądź też dla dozoru przeciwdywersyjnego /przeciwdesantowego/ wyznaczonych rejonów, albo też dla prowadzenia działań w celu zwalczania zbrojnej dywersji i desantów. Najogólniej więc - ten, kto prowadzi działania przeciwdywersyjne, ten organizuje rozpoznanie w interesie tych działań.

Będą to z reguły:

- oddziały i pododdziały wojsk OTK centralnej dyspozycji /KBW, WOP/;
- oddziały i pododdziały wojsk OTK terytorialnej dyspozycji /pot, bot/, - działające w wyznaczonych im strefach /rejonach/ na obszarze województwa i wykonujące zadania z zakresu lądowej obrony terytorium kraju.

W innych sytuacjach niema potrzeby /ani też środków/ dla rozwinięcia rozpoznania przeciwdywersyjnego - bo przecież na całym obszarze kraju funkcjonuje permanentnie rozpoznanie specjalne. A więc rozpoznanie przeciwdywersyjne nie zawsze i nie wszędzie będzie organizowane.

a/ Rola Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w organizacji rozpoznania przeciwdywersyjnego.

Skoro bezpośrednimi organizatorami rozpoznania przeciwdywersyjnego są dowódcy i sztaby oddziałów wojsk OTK - koniecznym wydaje się sprecyzowanie w tym zakresie roli i zadań terytorialnych organów dowodzenia OTK - t.j. Wojewódzkich i Powiatowych Sztabów wojskowych. Sztaby te są organami koordynacji rozpoznania przeciwdywersyjnego prowadzonego przez oddziały wojsk OTK na obszarze województwa.

Koordynacja ta obejmuje:

- prowadzenia ogólnej analizy stanu zagrożenia dywersyjnego w odniesieniu do całego obszaru województwa /powiatu/ - oraz precyzowanie ogólnej oceny stanu zagrożenia;
- ścisłą współpracę z wojewódzkimi /powiatowymi/ organami rozpoznania specjalnego w zakresie wymiany informacji, uzgadniania ocen i wspólnego zabezpieczania przedsięwzięć prowadzonych w zakresie rozpoznania przeciwdywersyjnego i specjalnego w skali województwa /powiatu/;
- uzgadnianie zasad funkcjonowania sieci powiadamiania rozpoznania specjalnego na rzecz organów rozpoznania przeciwdywersyjnego w skali województwa /powiatu/;
- dokonywanie przestrzennego podziału obszaru województwa /powiatu/ na rejony /strefy/ rozpoznania przeciwdywersyjnego poszczególnych oddziałów wojsk OTK, wykonujących zadania na obszarze województwa /powiatu/;
- uzgadnianie organizacji rozpoznania przeciwdywersyjnego na stykach oddziałów OTK oraz z sąsiednimi województwami /powiatami/;
- przekazywanie oddziałom OTK prowadzącym rozpoznanie przeciwdywersyjne w wyznaczonych rejonach - tych wiadomości o nie-

przyjacielu, których nie mogą one zdobyć własnymi środkami rozpoznania przeciwdywersyjnego /dane od przełożonych sztabów, dane systemu radiolokacyjnego CPK, ogólnowojskowej sieci radionamierzania i tp./.

Przedsięwzięcie powyższe organizują i prowadzą Wojewódzkie Sztaby Wojskowe w ścisłej współpracy z odpowiednimi Komendami Milicji Obywatelskiej jako organami rozpoznania specjalnego, utrzymując łączność i współdziałanie z przełożonymi i sąsiednimi sztabami wojskowymi. Ich działalność w zakresie rozpoznania przeciwdywersyjnego ma na celu skoordynowanie wysiłków wszystkich rodzajów rozpoznania w województwie oraz stwarzanie organom bezpośredniego rozpoznania przeciwdywersyjnego wojsk OTK najbardziej sprzyjających, korzystnych i opartych na przemyślanej organizacji warunków funkcjonowania.

b/ Ocena stanu zagrożenia dywersyjnego obszaru województwa:

Podstawą organizacji rozpoznania przeciwdywersyjnego jest w każdej sytuacji ocena stanu zagrożenia na danym obszarze. Niesposób bowiem przystąpić do wykonywania jakiegokolwiek zadania lądowej OTK /ochrona, zwalczanie sił zbrojnych nieprzyjaciela na obszarze kraju/ i organizując bez gruntownej analizy i oceny stanu zagrożenia, jego aktualnego charakteru i perspektyw rozwoju. Dotyczy to zarówno terytorialnych /wojewódzkich i powiatowych/ sztabów wojskowych, jak i sztabów oddziałów wojsk OTK organizujących bezpośrednio rozpoznanie przeciwdywersyjne.

Zagrożenie dywersyjne musi być zawsze brane pod uwagę przy wykonywaniu każdego zadania lądowej OTK. Inaczej byłoby bowiem bezcelowym organizowanie i prowadzenie nawet takich przedsięwzięć, jak ochrona. Tylko, że zagrożenie to nie zawsze musi być realnym, rzeczywistym, objawiającym się w prowadzonych przez nieprzyjaciela operacjach dywersyjnych. Może ono równie dobrze stanowić potencjalną groźbę, możliwość, z którą trzeba się poważnie liczyć i którą można słusznie ocenić, kierując się właściwymi przesłankami analizy położenia. Rozpatrywać je będziemy wtedy jako potencjalne, prawdopodobne zagrożenie - przeciwko któremu zostaną przedsięwzięte odpowiednie środki zapobiegawcze /głównie ochronno-obronnego charakteru/ oraz przeciwko któremu zorganizowane zosta-

nie rozpoznanie przeciwdywersyjne tak samo, jak gdyby było ono rzeczywistym, realnym zagrożeniem. Unikniemy wtedy zaskoczenia i potrafiemy udaremnić zamiary przeciwnika wtedy, gdy się w danym rejonie rzeczywiście pojawi.

Analiza i ocena potencjalnego zagrożenia dywersyjnego daje podstawę do planowania i organizacji rozpoznania przeciwdywersyjnego w rejonach działań wojsk OTK w szczególności wtedy, gdy przystępują one do wykonywania zadań ochronno-obronnego charakteru /ochrona rejonów, obiektów, linii komunikacyjnych/ lub dozorowania przeciwdywersyjnego /przeciwdesantowego/ ważnych rejonów województwa. Ocena taka prowadzona w sposób ciągły, precyzowana i pogłębiana w okresie prowadzenia przez wojska OTK działań ochronno-obronnych i dozorowania rejonów - posiada nieocenioną wartość w wypadku organizowania rozpoznania przeciwdywersyjnego w sytuacji, gdy zagrożenie dywersyjne pewnego rejonu stało się realnym, t.j. gdy w rejonie tym pojawiły się siły dywersyjne nieprzyjaciela. Wnioski z oceny potencjalnego zagrożenia zostaną wtedy sprawdzone w praktyce. Nie zawsze też muszą się potwierdzić. Nowa sytuacja, całkowicie odmienna i wymagająca nowych - już aktywnych przedsięwzięć w zakresie zwalczania dywersji - musi znaleźć nową ocenę, odpowiadającą rzeczywistości.

Podstawę tej oceny stanowić będzie analiza następujących czynników:

1. Siły dywersyjne nieprzyjaciela w rejonie działań. Ich liczebność, organizacja, uzbrojenie, wyposażenie. Aktywność organizacyjno-werbunkowa wśród ludności i perspektywy rozrostu liczebnego sił dywersyjnych nieprzyjaciela. Wartość bojowa, wykształcenie i stan moralny nieprzyjaciela. Spoistość organizacyjna, system dowodzenia, i zaopatrywania oraz system łączności, jego zasięg i środki. Stan sprawności sieci wywiadowczej nieprzyjaciela.
2. Związek między siłami dywersyjnymi a operacyjnymi siłami zbrojnymi nieprzyjaciela. Prawdopodobne cele, zadania, zamiary i możliwe warianty użycia sił dywersyjnych. Możliwości przygotowywania desantowania sił zbrojnych nieprzyjaciela w danym rejonie /strefie/ - cel desantu i przewidywane warunki wykonywania przez niego zadania w rejonie /strefie/. Możliwości łączności oraz zaopatrywania i zasilania siłami dywersyjnymi w toku operacji dywersyjnej nieprzyjaciela.

3. Prawdopodobne obiekty zainteresowania sił dywersyjnych nieprzyjaciela. Obiekty, linie komunikacyjne, łączności i rurociągów zagrożone przez fakt obecności sił dywersyjnych nieprzyjaciela w danym rejonie /strefie/. Warunki obrony obiektów i możliwości działania przeciwko nim dywersantów oraz wrażliwość tych obiektów na dywersję.
4. Bazowanie sił dywersyjnych nieprzyjaciela. Dogodne rejony bazowania i ich położenie w stosunku do przypuszczalnych obiektów dywersji. Warunki egzystencji - źródła wody, wyżywienie, ukrycia. Możliwości wykorzystywania przez dywersantów różnorodnych środków lokomocji, przypuszczalne marszruty, punkty kontaktowe, rejony zbiórek, lądowiska, zrzutowiska i tp.
5. Prawdopodobny zasięg działania sił dywersyjnych nieprzyjaciela.

Określenie przypuszczalnych granic zasięgu działania dywersantów z rejonów baz w danych warunkach topograficznych i klimatycznych. Możliwości wykorzystania tych warunków przez dywersantów w konkretnej sytuacji społeczno-politycznej rejonu /stosunek różnych środowisk do dywersantów, prawdopodobieństwo udzielania im pomocy i t.p./.

Prowadzona stale i bez przerwy analiza i ocena zagrożenia dywersyjnego - mimo z reguły bardzo skąpych początkowo wiadomości o siłach dywersyjnych nieprzyjaciela operujących w danym rejonie /strefie/ - będzie zawsze nieodzownym elementem rozpoznania przeciwdywersyjnego zarówno w rejonie działań oddziału wojsk OTK jak i w skali całego obszaru województwa.

c/ Podział rejonów rozpoznania przeciwdywersyjnego w województwie.

Stosownie do aktualnej oceny położenia oraz do aktualnie wykonywanych zadań z zakresu lądowej OTK - Wojewódzki Sztab Wojskowy w porozumieniu z Komendą Wojewódzką MO dokonuje odpowiedniego podziału obszaru województwa na strefy /rejon/ rozpoznania przeciwdywersyjnego wojsk OTK.

Dokonując tego podziału WSzW bierze pod uwagę:

- a/ jakie zadania otrzymały do wykonania na obszarze województwa jednostki wojsk OTK centralnej dyspozycji

/KBW, WOP/. Stosownie do terytorialnego zasięgu tych zadań WSzW ustala, precyzuje i rozgranicza rejony /strefy/ rozpoznania przeciwdywersyjnego oddziałów KBW i WOP;

b/ jakie zadania z zakresu lądowej OTK będą wykonywały oddziały OTK układu terytorialnego /pot, bot/.

Stosownie do tego WSzW wyznacza tym oddziałom rejony rozpoznania przeciwdywersyjnego;

c/ w jakich rejonach na pozostałym obszarze województwa zarysowuje się lub może zarysować zagrożenie dywersyjne w skali interesującej szczebel wojewódzki OTK. Stosownie do tego uzgadnia z organami rozpoznania specjalnego KWMO ich przedsięwzięcia w tym zakresie, precyzując przytym rejony ich "dozorowania rozpoznawczego",

Pozostałe obszary województwa wejdą w zakres zainteresowań rozpoznania przeciwdywersyjnego PSzW i oddziałów OTK tego szczebla /bot/.

W wyznaczonych lub uzgodnionych z WSzW rejonach /strefach/ poszczególne oddziały Wojsk OTK będą organizowały i prowadziły bezpośrednio rozpoznanie przeciwdywersyjne w interesach wykonywanych przez nie zadań w systemie lądowej OTK województwa.

Trzeba tu dodać, że przy wyznaczaniu i precyzowaniu rejonów rozpoznania przeciwdywersyjnego winna być jak najściślej przestrzegana zasada terytorialnego /administracyjnego/ podziału województwa /gromady, powiaty/. Ułatwia to bowiem organizację rozpoznania i zwłaszcza współdziałanie z siecią powiadamiania rozpoznania specjalnego.

Wielkość wyznaczonego oddziałowi wojsk OTK rejonu rozpoznania może być bardzo różna i zależeć będzie przede wszystkim od terenowego zasięgu działania tego oddziału. Rejon taki może obejmować np:

- jedną lub kilka gromad - jeżeli będzie prowadzona ochrona pojedynczego lub grupy blisko siebie położonych obiektów;
- jeden lub kilka sąsiadujących ze sobą powiatów - jeżeli będzie prowadzona ochrona lub dozorowanie ważnego rejonu albo linii komunikacyjnej - a także w wypadku prowadzenia działań przeciwdywersyjnych w zagrożonej części województwa.

Rejon rozpoznania będzie z natury rzeczy bardziej rozległy, niż sam rejon działania oddziału. Obejmować ono musi bowiem również i tereny peryferyjne, bezpośrednio przyległe do rejonu działań i układać się będzie z reguły w granicach:

- jednego - dwóch /wyjątkowo trzech powiatów/ dla zgrupowania manewrowego KBW i pułku obrony terytorialnej;
- grupy /do sześciu - ośmiu/ powiatów dla Brygady KBW lub WOP.

d/ Organizacja rozpoznania przeciwdywersyjnego w rejonach działań wojsk OTK.

Rozpoznanie przeciwdywersyjne prowadzone przez oddziały wojsk OTK nosi charakter "rozpoznania bezpośredniego" w odróżnieniu od działalności WSzW w tym zakresie, która obejmuje ogólną koordynację rozpoznania przeciwdywersyjnego, realizowaną w oparciu o ciągłą analizę sytuacji w województwie. Bezpośrednie rozpoznanie przeciwdywersyjne, organizowane i prowadzone przez dowódców i sztaby wojsk OTK w wyznaczonych im rejonach zawiera w sobie również /stosowne do swojej skali, zasięgu terenowego i wykonywanego przez wojska zadania/ te same elementy oceny położenia i kordynacji wysiłków rozpoznania, które występują na szczeblu Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego - a więc:

1. Analiza i ocena stanu zagrożenia dywersyjnego w odniesieniu do wyznaczonego wojskom rejonu działania;
2. Podział wyznaczonej strefy /rejonu/ rozpoznania przeciwdywersyjnego na rejony, sektory i kierunki rozpoznania oddziałów i pododdziałów;
3. Organizacja współdziałania z organami rozpoznania specjalnego odpowiednich szczebli w terenie - w interesach rozpoznania przeciwdywersyjnego;
4. Uzgadnianie organizacji rozpoznania przeciwdywersyjnego na stykach rejonów /sektorów/ pododdziałów oraz z sąsiadami;
5. Organizacja dopływu wiadomości z rozpoznania przełożonych sztabów oraz od sąsiadów, analiza tych wiadomości i przekazywanie zainteresowanym organom rozpoznania podwładnych oraz współdziałającym sąsiadom.

Jest to podstawowa praca organów kierujących rozpoznaniem przeciwdywersyjnym, wymagająca bardzo zapobiegliwej, sprawnej i precyzyjnej organizacji. Prowadzą ją dowódcy i sztaby wojsk OTK wszystkich szczebli w wyznaczonych im rejonach działań na zasadach omówionych w poprzednich częściach wykładu - jednak w sposób bardziej skonkretyzowany, w przywiązaniu do konkretnych warunków rejonu działań i stosownie do potrzeb wykonywanych zadań bojowych.

Obok tego, jednak w organizacji bezpośredniego rozpoznania przeciwdywersyjnego w rejonach /strefach/ działań wojsk OTK. występują pewne elementy dodatkowe, które nadają mu te właściwe cechy bezpośredniej aktywnej realizacji przedsięwzięć rozpoznawczych.

Są to mianowicie:

- planowanie rozpoznania przeciwdywersyjnego;
- użycie sił i środków rozpoznania wojskowego;
- dowiązanie bezpośrednie rozpoznania wojskowego do funkcjonującej w danym rejonie /strefie/ sieci powiadamiania rozpoznania specjalnego.
- organizacja łączności rozpoznania.

Te przedsięwzięcia są realizowane wyłącznie w zakresie dowództw i sztabów oddziałów /pododdziałów/ wojsk OTK w wyznaczonych im rejonach rozpoznania przeciwdywersyjnego /rejonach działań/. Bezpośrednimi ich organizatorami są sekcje /wydziały/ rozpoznawcze oddziałów wojsk OTK, ściśle współpracujące z odpowiednimi komórkami /organami rozpoznania specjalnego/ w swoich rejonach działań.

Planowanie rozpoznania przeciwdywersyjnego jest procesem, który rozpoczyna się od momentu sprecyzowania oceny stanu zagrożenia dywersyjnego rejonu działań wojsk OTK i który trwa permanentnie w toku prowadzonych działań aż do ich zakończenia. Planowanie rozpoznania przeciwdywersyjnego nie jest bowiem jakimś jednorazowym aktem dokonany np. w początkowym okresie działań. Sytuacja i warunki prowadzenia rozpoznania, stan wiadomości o nieprzyjacielu, stan sił i środków rozpoznania ulegają bowiem w toku działań ciągłym zmianom. Te zaś z kolei wywołują potrzebę bardzo elastycznego przystosowywania się do nich, a więc doko-

nywania ciągłych korekt, uzupełnień i zmian w planach rozpoznania, przerzucania wysiłków z jednego rejonu na drugi, zamiany jednych metod i sposobów - innymi, przestawiania się z rozpoznania dziennego na nocne i odwrotnie i t.d. Stąd też planowanie rozpoznania przeciwdywersyjnego jest procesem trwającym równocześnie z prowadzeniem działań, jest podobnie jak analiza położenia - stałym dążeniem do osiągnięcia najpełniejszej znajomości aktualnej sytuacji i stanu zagrożenia, a nawet więcej - do uzyskiwania jaknajpewniejszych przesłanek dla słusznego przewidywania rozwoju wydarzeń w interesującym rozpoznaniem przeciwdywersyjnym rejonie.

Jeżeli w planowaniu rozpoznania przeciwdywersyjnego w początkowym okresie, a więc w okresie uruchamiania działań - sekcja /wydział/ rozpoznawczy będzie starał się określić:

- a/ jakie rejonu odgrywać będą zasadniczą rolę w uzyskaniu pomyślnych rezultatów rozpoznania - a które z nich trzeba traktować jako rejonu drugorzędne znaczenia;
 - b/ w jakiej kolejności oraz gdzie i jakie przedsięwzięcia rozpoznawcze winny być uruchomione oraz - co będzie ich obiektem zainteresowania;
 - c/ jakie wiadomości i kiedy należy uzyskać z terenowej sieci powiadamiania, od sąsiadów i przełożonych;
 - d/ w jaki sposób, gdzie i kiedy uruchomić środki rozpoznania wojskowego oraz jakie postawić im zadania -
- to w toku prowadzenia rozpoznania przeciwdywersyjnego sekcja /wydział/ rozpoznawczy będzie urzeczywistniać aktywne, elastyczne planowanie rozpoznania:

- a/ stawiając odpowiednie postulaty i wymagania wobec organów rozpoznania specjalnego - zmierzające do wykorzystania wszystkich możliwości tego rodzaju rozpoznania w interesie prowadzonych działań;
- b/ stawiając uzgodnione z organami rozpoznania specjalnego zadania dysponowanym siłom i środkom rozpoznania wojskowego /pododdziały rozpoznawcze, pododdziały piechoty, środki rozpoznania lotniczego i rozpoznania technicznymi środkami łączności, rozpoznanie rodzajów wojsk - zwłaszcza inżynieryjne/;

c/ występując wobec przełożonych i sąsiadów z odpowiednimi zapotrzebowaniami na wiadomości o nieprzyjacielu, terenie i t.p.

A więc planowanie - ten drugi obok analizy i oceny położenia podstawowy element organizacji rozpoznania przeciwdywersyjnego jest, jak z powyższego widać, równocześnie elementem kierowania rozpoznaniem przeciwdywersyjnym. W tym ostatnim zaś pierwszorzędną rolę odgrywają: współdziałanie i łączność.

Rozpatrując zagadnienia współdziałania i łączności w organizacji rozpoznania przeciwdywersyjnego mamy na widoku przede wszystkim:

- współdziałanie i łączność między elementami rozpoznania wojskowego a siecią powiadamiania rozpoznania specjalnego;
- współdziałanie i łączność między elementami rozpoznania wojskowego w rejonie działań oddziału wojsk OTK;
- współdziałanie i łączność z organami rozpoznania działającymi w sąsiednich rejonach.

Najogólniej rzecz biorąc współdziałanie to obejmuje:

- wymianę informacji;
- rozgraniczanie w przestrzeni i w czasie przedsięwzięć rozpoznawczych prowadzonych przez elementy rozpoznania specjalnego i wojskowego w całym rejonie działań;
- wzajemną znajomość zadań, możliwości i położenia;
- wzajemną łączność;
- wspólnie uzgodniony system sygnałów, znaków tożsamości i t.p.

Organizacja współdziałania w rozpoznaniu specjalnym należy do dowódców i sztabów wojsk OTK i realizowana jest ich siłami i środkami.

W szczególności - np.:

- pododdziały i oddziały prowadzące rozpoznanie przeciwdywersyjne w wyznaczonych rejonach nawiązują łączność z poszczególnymi elementami sieci powiadamiania na odpowiednich szczeblach - we własnym zakresie, własnymi siłami i środkami i za tę łączność są odpowiedzialne;

- sztaby oddziałów wojsk OTK prowadząc działania w wyznaczonych rejonach ustalają we własnym zakresie obowiązujące w całym rejonie działań sygnały i znaki współdziałania i tożsamości;
- sztaby oddziałów wojsk OTK odpowiedzialne są za systematyczne, bieżące informowanie organów rozpoznania specjalnego na wszystkich zainteresowanych szczeblach - o planowanych i prowadzonych przedsięwzięciach rozpoznawczych w zakresie rozpoznania wojskowego.

Organizacja współdziałania wymaga w rozpoznaniu przeciwdywersyjnym dużej precyzji i sprawności. Nietrudno tu bowiem o nieporozumienia i tragiczne incydenty - zwłaszcza wobec faktu, że nieprzyjaciół będzie zawsze dążył do dezorganizacji naszego rozpoznania i do prowokowania incydentów - a także będzie starał się wykorzystywać każdą szansę, jaką mu niewątpliwie będzie dawała wadliwa organizacja rozpoznania przeciwdywersyjnego. Dlatego proces planowania, organizacji i kierowania rozpoznaniem przeciwdywersyjnym w sztabach oddziałów wojsk OTK musi nosić charakter ciągłego i aktywnego a przytym bardzo skrupulatnego i zapobiegliwego czuwania nad prawidłowością funkcjonowania całego systemu rozpoznania przeciwdywersyjnego w rejonie działań - gdyż tylko jego precyzyjna organizacja gwarantuje osiągnięcie rezultatów rozpoznania w niezbędnym dla wykonania zadania bojowego czasie.

VI. NIEKTÓRE ZAGADNIENIA PROWADZENIA ROZPOZNANIA PRZECIWDYWERSYJNEGO.

Analizując skomplikowaną i bogatą problematykę prowadzenia rozpoznania przeciwdywersyjnego przez wojska OTK oraz biorąc pod uwagę różne specyficzne właściwości zarówno wykonywanych przez wojska zadań w zakresie lądowej OTK jak też różnorodne warunki działań - dochodzimy do wniosku, że większość zagadnień dotyczących prowadzenia rozpoznania przeciwdywersyjnego rozwiązywanych jest na ogólnie przyjętych zasadach. W szczególności - wymiana informacji z przełożonymi i sąsiadami, studiowanie taktyki nieprzyjaciela i warunków lokalnych rejonu działań, a także sposoby

i zasady kierowania rozpoznaniem, zasady organizacji łączności rozpoznania wiele innych - nie odbiegają zbyt od ogólnie przyjętych i praktykowanych w rozpoznaniu ogólnowojskowym.

Wydaje się zatem, że przechodząc do rozpatrywania problematyki prowadzenia rozpoznania - najbardziej istotne jego właściwości będą dostatecznie jasno wyeksponowane w następujących dwóch zagadnieniach:

1. Podstawowe zasady prowadzenia rozpoznania wojskowego w systemie rozpoznania przeciwdywersyjnego.
2. Utrzymanie w toku działań przeciwdywersyjnych współdziałania i łączności z organami rozpoznania specjalnego.

a/ Podstawowe zasady prowadzenia rozpoznania wojskowego.

Traktując rozpoznanie specjalne jako podstawowe źródło wiadomości rozpoznania przeciwdywersyjnego - należy uznać konsekwentnie, że rozpoznanie wojskowe, t.j. rozpoznanie prowadzone siłami i środkami znajdującymi się w dyspozycji wojsk OTK spełniać będzie z reguły rolę pomocniczą w stosunku do rozpoznania specjalnego. Będzie ono z pewnością jego niezbędnym i niezwykle ważnym uzupełnieniem. Niekiedy przedsięwzięcia rozpoznania wojskowego będą nawet decydującymi. Ale trzeba mieć na uwadze, że:

- 1/ samo rozpoznanie wojskowe nigdy nie dysponuje dostatecznymi siłami i środkami aby objąć rozległe obszary wyznaczonych rejonów działań;
- 2/ jeżeli mimo to własnym wysiłkiem będzie usiłowało zmontować terenową sieć rozpoznania specjalnego i powiadamiania - to będzie to musiał być wysiłek obliczony na długi okres trwania a jego kierownictwo, niestety;
- 3/ nie można przeprowadzić w terenie żadnego przedsięwzięcia rozpoznawczego siłami wojska bez uzgodnienia z organami rozpoznania specjalnego. Ryzykuje się w przeciwnym wypadku tragicznymi indydentami, zamieszczeniem i dezinformacją - a co najważniejsze wątpliwą skutecznością takich nieuzgodnionych przedsięwzięć;

- 4/ na odwrót - każde poczynanie rozpoznania wojskowego, jeżeli stanowi niezbędne uzupełnienie, czasem jakgdyby "przedłużenie" lub osłonę rozpoznania specjalnego - daje w rezultacie wspólnego, zgranego wysiłku - najlepszy do uzyskania w danych warunkach efekt;
- 5/ jeżeli nawet jakieś przedsięwzięcie rozpoznania wojskowego, wydawałoby się, samo przez się osiąga rezultat - to trzeba pamiętać, że podstawowe sprzyjające okoliczności dla osiągnięcia tego sukcesu - stworzyło w tej czy innej postaci wszędzie obecne, i stale czynne rozpoznanie specjalne.

Uznanie tych oczywistych pewników w niczym nie umniejsza roli rozpoznania wojskowego ani też nie podważa stwierdzenia, że dowódcy i sztaby wojsk OTK są organizatorami rozpoznania przeciwdywersyjnego.

Stwierdza się natomiast jeszcze raz w tym miejscu potrzebę rzetelnej, lojalnej i dobrze zorganizowanej współpracy obu rodzajów rozpoznania. Trudne, niełatwe do ocenienia sytuacje w działaniach przeciwdywersyjnych wymagają zdecydowanych, cierpliwie prowadzonych wspólnych wysiłków rozpoznania specjalnego i wojskowego, niekiedy poważnym nakładem sił i środków - a z reguły znacznie większym niż w konwencjonalnych działaniach bojowych.

Spełniając funkcje pomocnicze w stosunku do rozpoznania specjalnego - rozpoznanie wojskowe docierać powinno tam, gdzie rozpoznanie specjalne jest albo niedość skuteczne, bądź nie dysponuje potrzebnymi środkami - albo też tam, gdzie istnieją szanse rozpoznania nieprzyjaciela w sensie fizycznym /do czego stworzyło warunki rozpoznanie specjalne/, t.j. gdzie zachodzi prawdopodobieństwo lub pewność nawiązania z nieprzyjacielem bezpośredniej styczności. Nie oznacza to, że rozpoznanie specjalne takiej styczności nie nawiązuje. Na odwrót - dzieje się to znacznie częściej, niż w rozpoznaniu wojskowym. Ale wchodzi tu w grę ocena celowości i skuteczności użytych sił i środków rozpoznania.

W ten sposób :

- 1/ Rozpoznanie bezpośrednie oddziałów i pododdziałów wojsk OTK - zdobywać będzie szereg wiadomości o nieprzyjacielu i terenie właściwymi sobie sposobami - przez walkę, obserwację, podsłuch, przeszukiwanie podejrzanych okolic i obiektów, wywiady z ludnością, przesłuchiwanie jeńców, studiowanie zdo-

bytych dokumentów nieprzyjaciela i in. Rozpoznanie bezpośrednie wojsk prowadzone będzie w każdym działaniu bojowym, stosownie do potrzeb wykonywanego zadania. Zdobyte tą drogą wiadomości będą zawsze posiadały wartość albo jako wiadomości oryginalne, nowe, nieznane organom rozpoznania specjalnego - albo też /co będzie najczęstszym zjawiskiem/ będą bardzo cennym materiałem służącym dla identyfikacji, potwierdzenia lub uzupełnienia posiadanych informacji, dla kontynuowania w prawidłowym kierunku wysiłków rozpoznania przeciwdywersyjnego.

Największą wartość oczywiście, będą miały wyniki rozpoznania prowadzonego w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem /w walce/, gdyż będą wręcz prowadziły do likwidacji rozpoznanego przeciwnika.

2/ Działalność pododdziałów rozpoznawczych wojsk OTK /batalionów, kompanii/ - stanowi w całokształcie rozpoznania przeciwdywersyjnego kolejny element uzupełniający i potęgujący wysiłki rozpoznania specjalnego i bezpośredniego rozpoznania wojsk. Spełnia ona przy tym rolę jakgdyby ogniwa wiążącego ze sobą oba te rodzaje rozpoznania, ponieważ:
w odniesieniu do rozpoznania specjalnego - pododdziały rozpoznawcze uzupełniają i wzmacniają jego wysiłki oraz wykonują na jego korzyść następujące przedsięwzięcia:

- udzielanie pomocy w nawiązaniu i uruchomieniu terenowej sieci powiadamiania poprzez wydzielenie grup łącznikowych ze środkami łączności do oddalonych źródeł rozpoznania specjalnego, organizację punktów kontaktowych i wymiany informacji;
- udzielenie pomocy w organizacji i prowadzeniu rozpoznania specjalnego w poszczególnych rejonach poprzez wydzielenie odwodowych grup rozpoznawczych dozorujących te rejon i ściśle współpracujących z terenowymi ogniwami rozpoznania specjalnego, prowadzących osłonę ich działalności oraz przedsięwzięcia demaskujące i maskujące;
- samodzielne prowadzenie w rejonach uzgodnionych z organami rozpoznania specjalnego - przedsięwzięć rozpoznawczych opartych na poufnych kontaktach z ludnością;

- prowadzenie w ścisłym porozumieniu z organami rozpoznania specjalnego - infiltracji przygotowanych grup i pojedynczych zwiadowców do grup dywersyjnych i band.

W odniesieniu do bezpośredniego rozpoznania oddziałów i pododdziałów wojsk OTK wykonujących zadania bojowe w wyznaczonych im rejonach działań - pododdziały rozpoznawcze są również elementem uzupełniającym i wzmacniającym jego wysiłki. Pododdziały rozpoznawcze wykonują jednak tylko najważniejsze zadania rozpoznania wojskowego albo też działają na kierunkach głównego wysiłku rozpoznania przeciwdywersyjnego. Stosują one przytym wszystkie sposoby rozpoznania wojskowego, jak : walka, obserwacja, podsłuch, wywiad z ludnością, przeszukiwanie podejrzanych okolic, patrolowanie podejrzanych odcinków terenu, badanie jeńców i dokumentów nieprzyjaciela - jednak nie wyręczają w tym pododdziałów ogólnowojskowych a tylko przeprowadzają najważniejsze, wymagające najwyższych kwalifikacji zwiadowczych przedsięwzięcia.

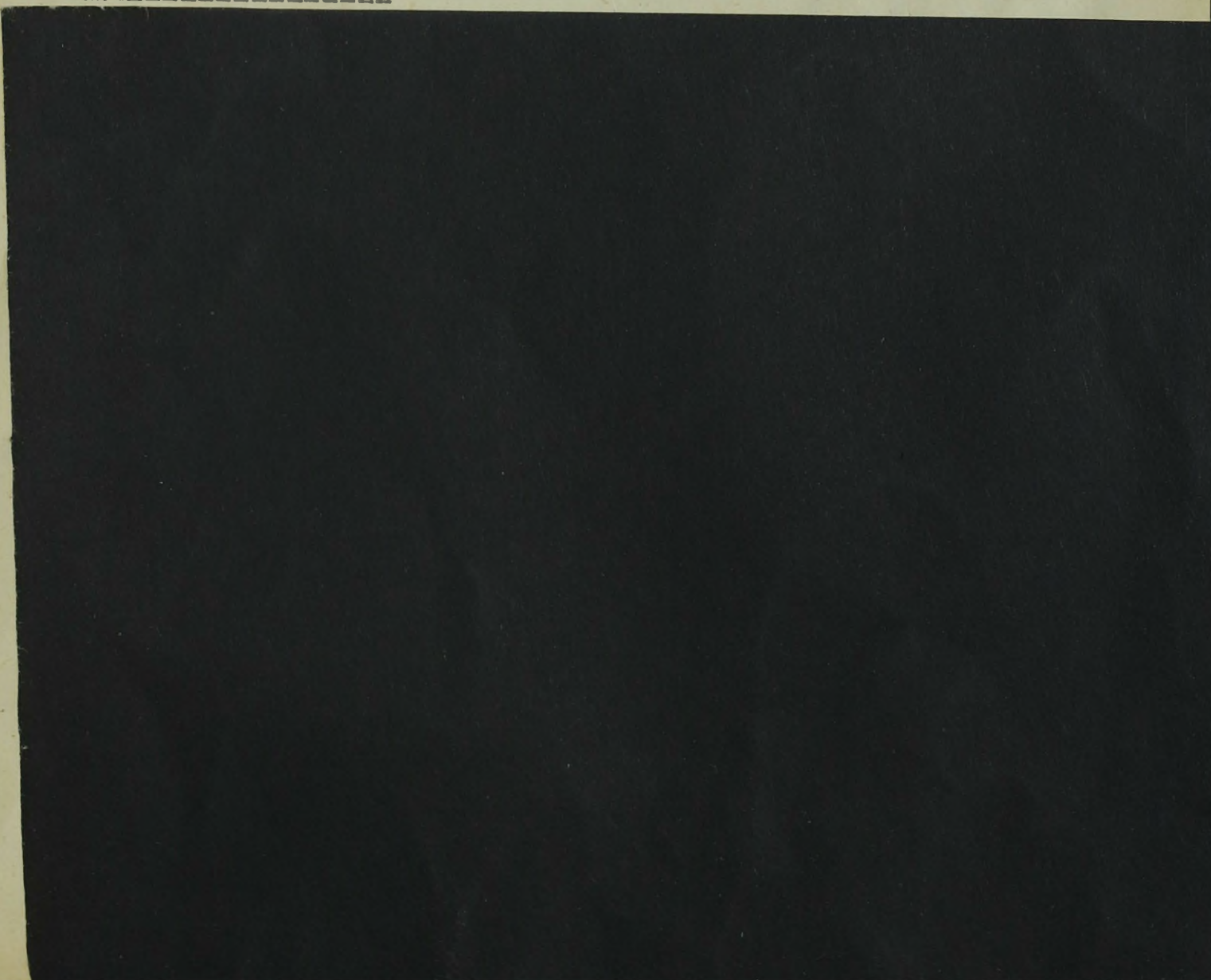
W szczególności użycie ich jest uzasadnione:

- 1/ w trudnych warunkach zidentyfikowania nieprzyjaciela;
- 2/ w trudnych warunkach rozpoznawania nieprzyjaciela po pozostawionych przez niego śladach i tropienia go;
- 3/ w specyficznych warunkach prowadzenia obserwacji i podsłuchu, gdzie sytuacja wymaga użycia drobnych grup zwiadowców ze środkami łączności bądź to jako stałe, bądź to ruchome posterunki obserwacyjne w podejrzanej okolicy;
- 4/ w wyjątkowo trudnych warunkach prowadzenia przeszukiwań terenu - na najbardziej odpowiedzialnych kierunkach.

Wzmacnianie i uzupełnianie rozpoznania specjalnego oraz bezpośredniego rozpoznania oddziałów wojsk OTK należy do najczęściej praktykowanych sposobów użycia pododdziałów rozpoznawczych, zwłaszcza w początkowych okresach działań wojsk OTK.

Jednakże, pododdziały rozpoznawcze wykonują szereg działań samodzielnych, które wyodrębniają je z pośród wszystkich elementów rozpoznania przeciwdywersyjnego. Działania te dzielą się najogólniej na przedsięwzięcia długotrwałe i doraźne.

Do przedsięwzięć długotrwałych należą:

- a/ prowadzenie działań dywersyjno-rozpoznawczych w rejonach opanowanych lub kontrolowanych przez desanty powietrzne lub zbrojną dywersję nieprzyjaciela w głębi obszaru krajowego^{x/};
 - b/ prowadzenie działań "kontrdywersyjnych" w rejonach bazowania i w ustalonych rejonach przebywania dywersantów^{xx/};
 - c/ w niektórych wypadkach - utrzymywanie na podejrzanych obiektach długotrwałych zasadzek w celu ujęcia dywersantów w razie ich pojawienia się.
-

Do charakterystycznych przedsięwzięć doraźnych można zaliczyć:

- a/ wypadły organizowane na bazy, punkty kontaktowe, miejsca odpoczynku dywersantów;
- b/ najczęściej - zasadzki pojedyncze lub cały ich system obliczony na osiągnięcie styczności z nieprzyjacielem poruszającym się po znanych lub przypuszczalnych marszrutach.

3/ Rozpoznanie lotnicze - prowadzone jest głównie przez obserwację i patrolowanie z samolotów i śmigłowców wojsk OTK - w ścisłym powiązaniu z innymi przedsięwzięciami rozpoznania wojskowego i rozpoznania specjalnego. Głównym jego zadaniem jest wykrywanie i obserwacja nieprzyjaciela oraz naprowadzenie wojsk. W ten sposób rozpoznanie lotnicze, bardzo wąsko zresztą potraktowane - uzupełnia obserwację naziemną w tych sytuacjach, gdy ta ostatnia jest niemożliwa albo wymaga wzmocnienia i uzupełnienia w tej formie.

4/ Rozpoznanie środkami radiotechnicznymi prowadzone przy pomocy radionamierzania i podsłuchu odgrywa w systemie rozpoznania przeciwdywersyjnego poważną rolę - a w niektórych sytuacjach staje się najpewniejszym źródłem wiadomości. Dane o nieprzyjacielu zdobyte tą drogą mają - podobnie jak w innych rodzajach rozpoznania wojskowego - duże znaczenie dla identyfikacji, potwierdzania i uzupełniania wiadomości ale nierzadko służą do umiejscowienia przeciwnika, co stanowi jeden z głównych celów rozpoznania przeciwdywersyjnego.

2. Współdziałanie z terenową siecią powiadamiania rozpoznania specjalnego.

Wiadomości o nieprzyjacielu zdobywane przez permanentnie funkcjonujący w terenie system rozpoznania specjalnego i przekazywane w jego terenowej sieci powiadamiania - mają, jak to już było wskazane - znaczenie podstawowego źródła dla sztabów i organów rozpoznania wojsk OTK. Na zapewnienie szybkiego i sprawnego dopływu tych wiadomości musi być stale zwrócona uwaga sztabów oddziałów. Ale trzeba pamiętać, że rozpoznanie specjalne jest bardzo uniwersalnym rozpoznaniem, że w powodzi docierających do

niego z terenu wiadomości trzeba dopiero wyselekcjonować te, które mają znaczenie dla rozpoznania przeciwdywersyjnego. Wynika stąd, że sztaby wojsk OTK muszą śledzić całokształt sytuacji w terenie i umieć dostrzegać przesłanki zagrożenia dywersyjnego oraz odpowiednio je analizować i oceniać przy stałej konsultacji organów rozpoznania specjalnego.

Dalej - rozpoznanie specjalne dysponuje zawsze możliwościami skierowania odpowiednich wysiłków na zdobycie wiadomości interesujących rozpoznanie przeciwdywersyjne. Wniosek stąd, że sztaby wojsk OTK winny być inspiratorami rozpoznania specjalnego, skierowując jego zainteresowanie i wysiłek na te obiekty i rejony, które traktują jako decydujące lub ważne dla całokształtu rozpoznania przeciwdywersyjnego w interesującym je rejonie.

Wreszcie - ponieważ sieć powiadamiania rozpoznania specjalnego bardzo często opiera się na prymitywnych lub niezbyt doskonałych środkach łączności zwłaszcza na najniższych /a przytym chyba najważniejszych/ szczeblach - sztaby wojsk OTK winny udzielić pomocy organom rozpoznania specjalnego aż do wydzielenia własnych środków łączności dla wzmocnienia ich systemu przynajmniej w najważniejszych w tym lub innym okresie działach rejonie.

Między rozpoznaniem wojskowym a rozpoznaniem specjalnym winien zatem być utrzymywany na wszystkich szczeblach ciągły kontakt, styczność osobista dowódców, ciągła konsultacja i wzajemna informacja. Ze strony sztabów wojskowych winna wyraźnie zaznaczać się organizatorska i inspirująca rola w zakresie rozpoznania przeciwdywersyjnego, któremu rozpoznanie specjalne i jego sieć powiadamiania oddają nieocenione usługi. Ma to szczególne znaczenie zwłaszcza w początkowym okresie organizacji i prowadzenia rozpoznania przeciwdywersyjnego - kiedy terenowe organa rozpoznania specjalnego nie są jeszcze przystosowane do współpracy ze sztabami oddziałów wojsk OTK. Te ostatnie muszą szczególnie w tym początkowym okresie skierować swoje wysiłki na usprawnienie i przystosowanie sieci powiadamiania, zwłaszcza w jej najniższych ogniwach, aby w ten sposób maksymalnie zbliżyć się do źródeł wiadomości z terenu.

Jakkolwiek rozpoznanie specjalne prowadzone będzie w całym wyznaczonym oddziałowi wojsk OTK rejonie /strefie/ rozpoznania przeciwdywersyjnego - to jednak jego główny wysiłek skupiać się

będzie z reguły na tych rejonach, które dają największe prawdopodobieństwo szybkiego rozpoznania nieprzyjaciela. Są to przypuszczalne rejony bazowania i przypuszczalne obiekty zainteresowania nieprzyjaciela w terenie. Określenie tych rejonów i obiektów następuje w wyniku ciągłej wnikliwej analizy i oceny położenia, ulega też korektom, zmianom jak też coraz bardziej w toku działań się precyzuje.

Na te rejony i obiekty kieruje się główny wysiłek rozpoznania specjalnego i stosownie do tych potrzeb organizuje się sieć powiadamiania, która obejmuje:

- a/ w rejonach bazowania nieprzyjaciela - sieć powiadamiania w systemie terenowych grup samoobrony LOK, w systemie terenowej administracji lasów państwowych, ORMO i t.p.;
- b/ w rejonach przyległych do ważnych obiektów, mogących być przedmiotem zainteresowania dywersji nieprzyjaciela - sieć powiadamiania w systemie straży ochronnych na obiektach, straży ochrony kolei i załóg PKP, personelu placówek i urządzeń łączności, służby drogowej i t.p.

Wszystkie te ogniwa i elementy sieci powiadamiania włączają się do systemu organizowanego przez organa rozpoznania specjalnego /MO/ od najniższego szczebla począwszy, tworząc osobne ogniwa sieci powiadamiania dla każdego przypuszczalnego rejonu bazowania i każdego potencjalnie zagrożonego obiektu.

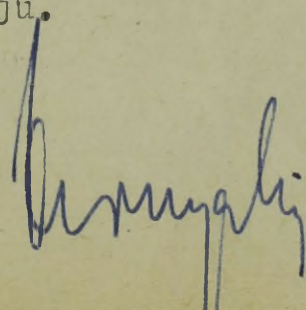
Z kolei każde takie ogniwo podłącza się do najbliższego posterunku /komendy/ MO, włączając się w ten sposób w ogólną sieć powiadamiania powiatu i województwa.

Dowódcy i sztaby oddziałów i pododdziałów wojsk OTK dowiązuje się na odpowiednich szczeblach do ustawionej w ten sposób terenowej sieci powiadamiania. Sztaby oddziałów będą z reguły współpracowały z Komendami Powiatowymi MO w swoich rejonach rozpoznania. Dowódcy pododdziałów /batalionów, kompanii, plutonów/ dowiązywać się będą zazwyczaj do sieci powiadamiania na szczeblu posterunków MO w wyznaczonych im sektorach rozpoznania - niekiedy współpracując bezpośrednio z tym lub innym ogniwem sieci powiadamiania - o ile zapewniac to będzie sprawniejsze funkcjonowanie powiadamiania. To ostatnie będzie miało miejsce w szczególności, gdy pododdziały prowadzić będą działania ochronno-obronne lub

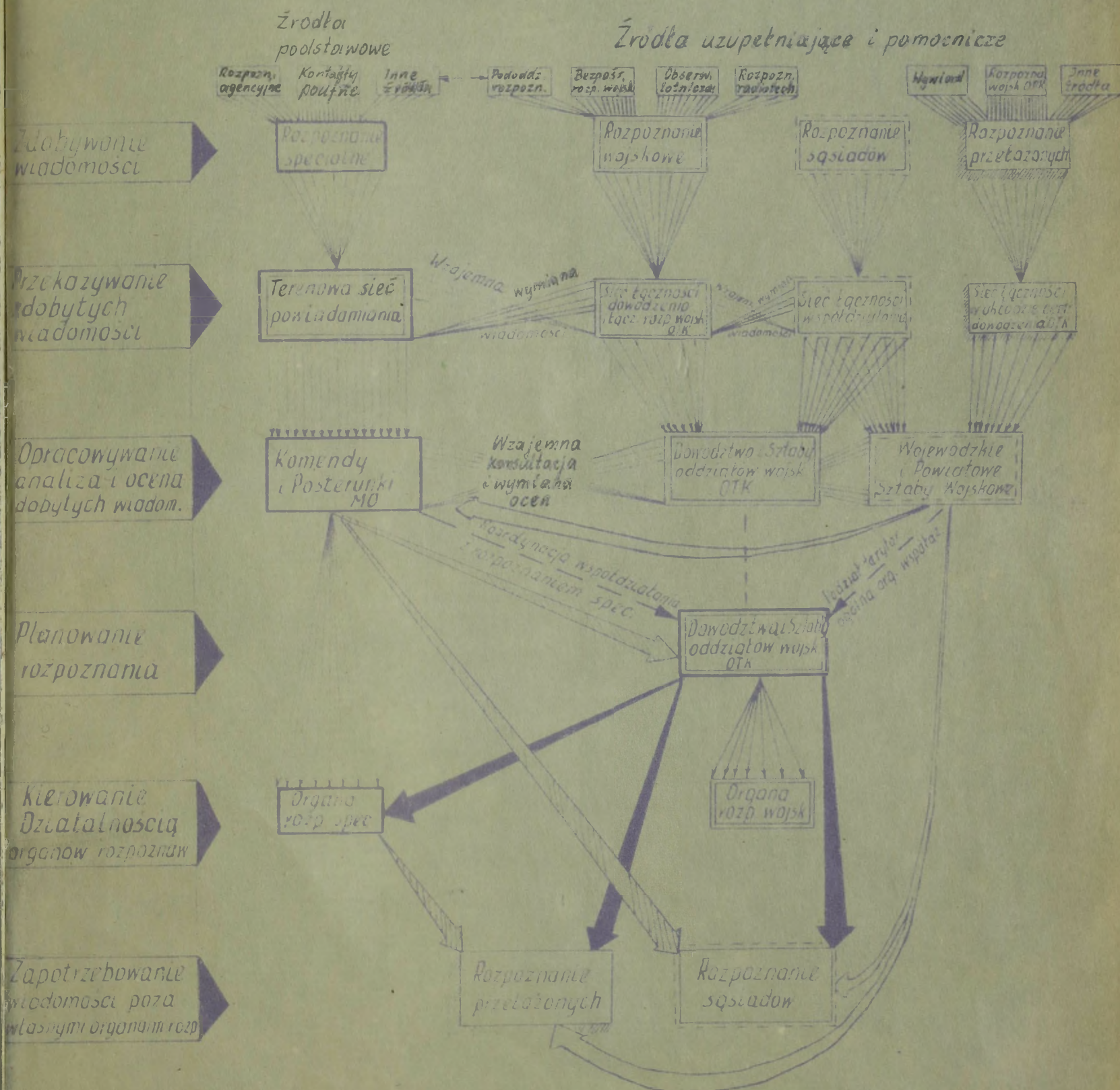
dozorowanie, gdzie niejednokrotnie bezpośrednia współpraca z elementami sieci powiadamiania /np. straż przemysłowa, straż kolejowa, służba drogowa i t.p./ jest bardziej ekonomiczna i sprawna. Oczywiście, pododdziały wojsk OTK niezależnie od tego będą dowiązane do terenowej sieci powiadamiania MO jako do sieci zasadniczej.

Skupiając główny wysiłek rozpoznania specjalnego na przypuszczalnych lub rzeczywistych rejonach bazowania nieprzyjaciela oraz na obiektach potencjalnie zagrożonych przez dywersję - należy w toku prowadzenia rozpoznania zwracać uwagę na cały pozostały teren, gdyż niedostatecznie uważna obserwacja w rejonach, które początkowo mogą wydawać się "obojętne" dla nieprzyjaciela - może dostarczyć wielu niespodzianek. Dotyczy to zwłaszcza rejonów położonych na stykach powiatów i województw, gdzie dywersanci, licząc na słabość rozpoznania w tych peryferyjnych rejonach - często korzystają z nich jako względnie bezpiecznych rejonów bazowania. Nie należy też wykluczać możliwości bazowania dywersantów w większych osiedlach a nawet dużych miastach. Rachuby na to, że tylko lasy, góry, tereny bezludne i trudnodostępne stwarzają dywersantom sprzyjające warunki bazowania - mogą niekiedy okazać się zawodne.

A zetem rozpoznanie przeciwdywersyjne bazujące na sieci powiadamiania rozpoznania specjalnego nie będzie mogło nigdy osiągnąć jakiegoś stanu "stabilizacji", mimo funkcjonowania uregulowanego naogół zasadniczego mechanizmu powiadamiania. Jego prowadzenie będzie ciągłym pasmem wysiłków kierowanych coraz to na inne rejony, obiekty, środowiska, obfitować będzie w szereg przedsięwzięć demonstracyjnego charakteru prowadzonych w celu zmylenia nieprzyjaciela co do naszych zamiarów, zmuszenia lub sprowokowania go do wejścia w rejony, gdzie będzie szybko rozpoznany i zlikwidowany. Wszystko to będzie możliwe tylko w warunkach ścisłej współpracy rozpoznania wojskowego z elementami i ogniwami terenowej sieci powiadamiania rozpoznania specjalnego bez czego nie jest do pomyslenia skuteczna realizacja jakiegokolwiek zadania bojowego, jakiegokolwiek przedsięwzięcia wojsk OTK w wykonywaniu ich trudnych i odpowiedzialnych zadań w systemie lądowej obrony terytorium kraju.

Schemat funkcjonowania rozpoznania przeciwdywersyjnego

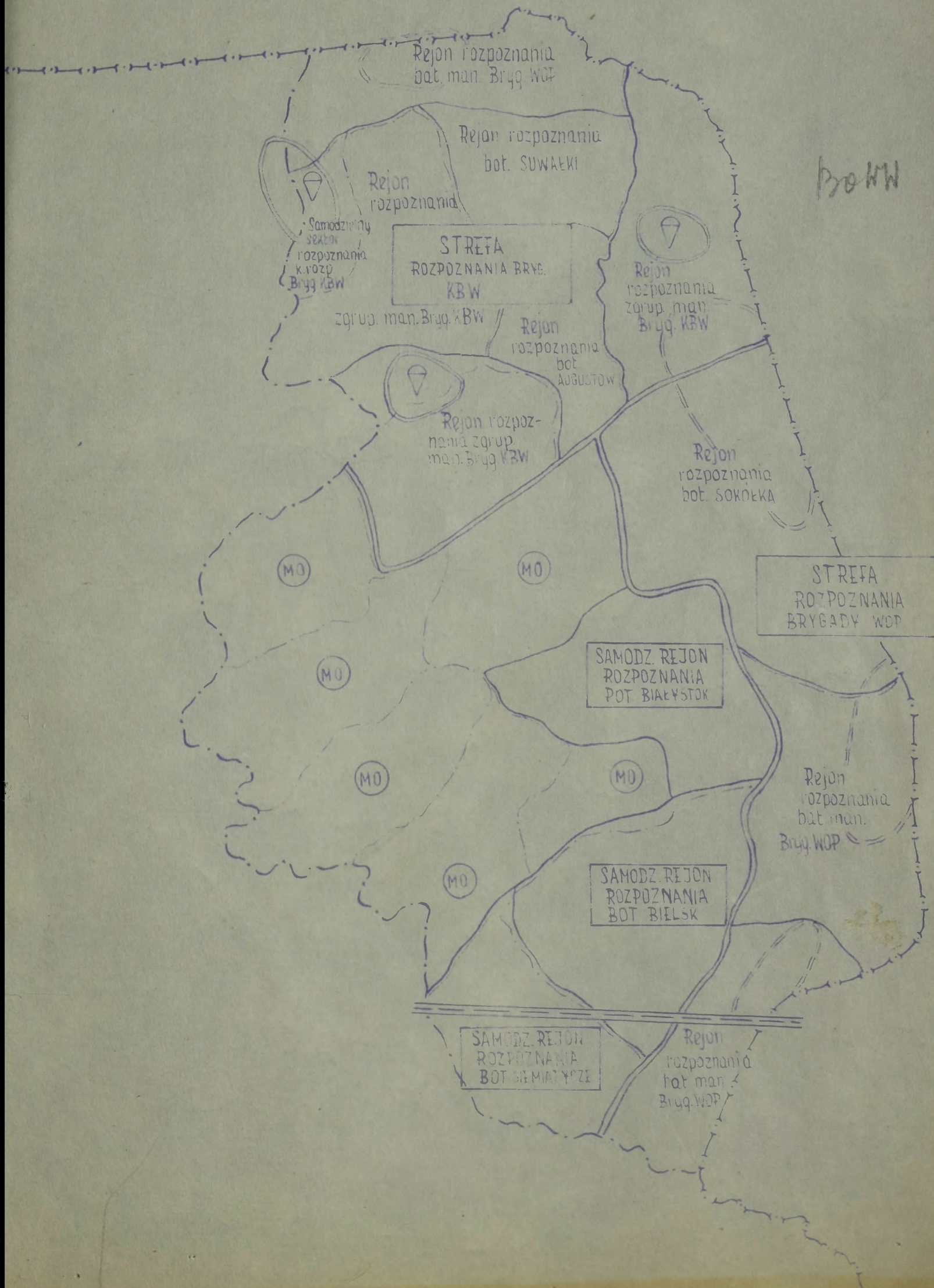
PRZYKŁADOWY SCHEMAT

PODZIAŁU PRZESTRZYNNEGO OBSZARU WOJEWÓDZTWA
NA STRIFY (REJONY) ROZPOZNANIA PRZECIWDYWIERSYJNEGO

3

mel- 03409

14.12 68

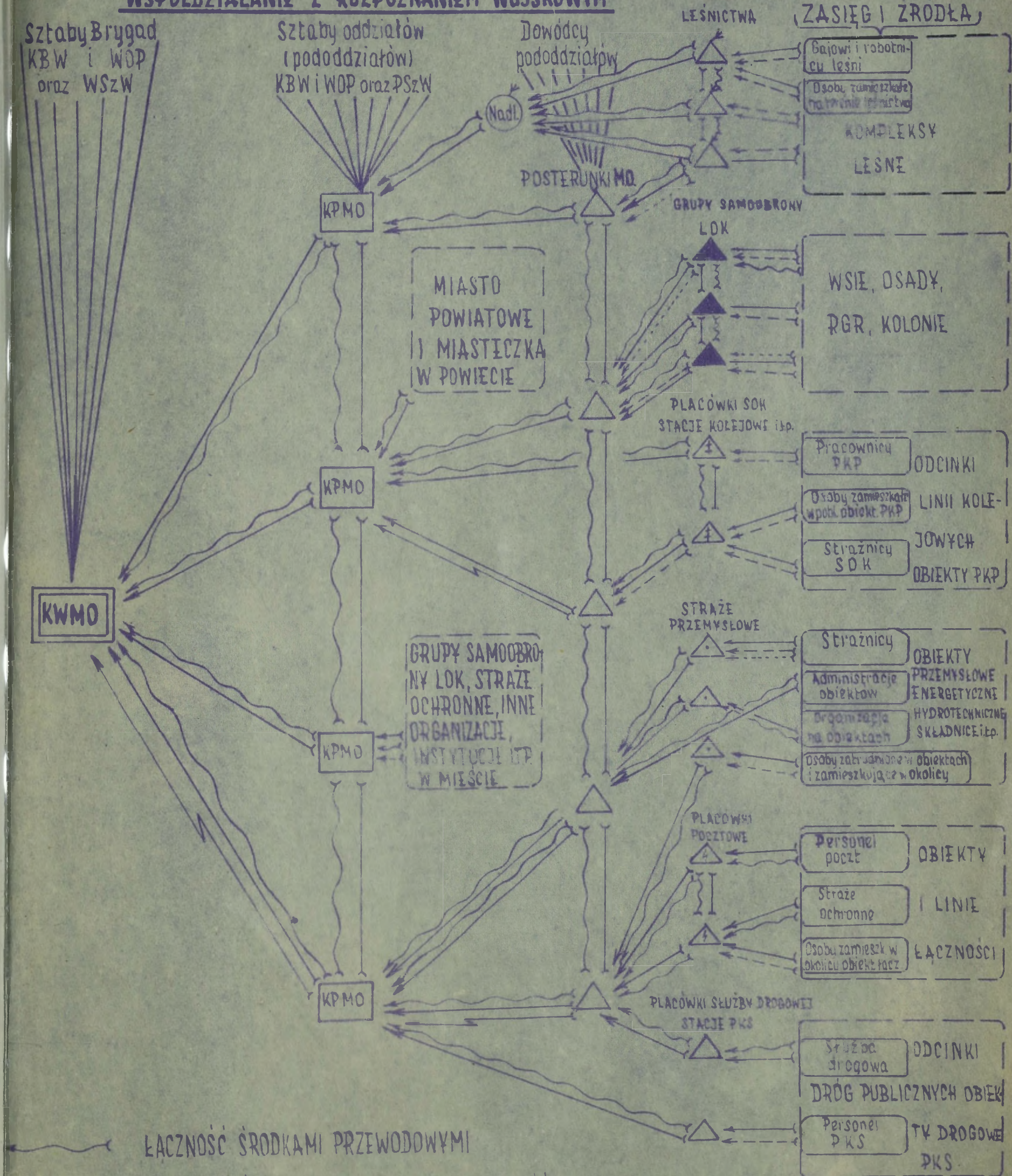
PRZYKŁADOWY SCHEMAT

organizacji i funkcjonowania terenowej sieci powiadamiania
rozpoznania specjalnego

037 09

14.12 63

WSPÓŁDZIAŁANIE Z ROZPOZNANIEM WOJSKOWYM

ŁĄCZNOŚĆ ŚRODKAMI PRZEWODOWYMI

ŁĄCZNOŚĆ ŚRODKAMI RUCHOMYMI I STYCZNOŚĆ OSOBISTA

ŁĄCZNOŚĆ ŚRODKAMI RADIOWYMI

SYGNALIZACJA RÓŻNYMI SPOSOBAMI I ŚRODKAMI

ŁĄCZNOŚĆ PRZY POMOCY PSÓW MELDUNKOWYCH, GOŁĘBI itp.